ה: מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

פחות מארבע אמות נידון משום לחי. וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי הוקבע משום דקיימא לן כאחי בלחי העומד מאיליו ואפילו לר"ת דפסק כרבא מ"מ הכא אירי אליבא דרב הונא ואחיי מרב הונא דייק לה לקמן בפירקין (ד' טו.) ונראה דרש"י מדקדק דמיירי הכא בלא הוקבע לשם לחי מדמפליג בין ד' לפחות מד' דאילו עבדיה לשם לחי הוי כשר בכל ענין דמשום דריבה בסתימתו לא גרע מלחי משהו כדפי' רש"י בסמוך אבל היא דלקמן (דף י.) דלחי המושך הואיל והוי לאורך המבוי ואינו סותמו לגידון משום מבוי אפילו הוקבע לשם לחי ולהכי כי דייק מייניה לקמן (ד' י.) שמע מייניה תלת לא קאמר שמע מינה ד' דלחי העומד מאליו הוי לחי ולקמן (דף ט.) פרש"י ולרשב"ג ליהוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים שכן דרך מעמידי לחי שמושכין קימע' כלפי חוץ מ"כ משמע דר"ל אע"ג דהוקבע לשם לחי נידון משום מבוי:

ארבע אמות נידון משום מבוי. *אפילו למ"ד (א) (לקמן ד' טו.) לחי משום מחילה דהיה לו להועיל יותר אם סותמו מ"מ היכר קלת בעינן ואע"ג דהיכא דהעמידהו לשם לחי לפי' הקונטרס מועיל אע"ג דאין היכירא מ"מ י"ל כשהועמד לשם לחי יש קול ואיכא היכירא:

אותו לחי היכן מעמידו. במבוי רחב יותר משמונה קא בעי דברוחב מ' היכן שיעמידנו הוי עומד מרוכה: **קל** וחומר מחצר. אע"ג דחצר ומבוי שוין דכשהן מרובעין צריכין פס ד' ואם תרכן יותר על רחבן ניתרין בלחי וקורה מכל מקום עכיל קל וחומר שפיר דבמקום דלא מהני לחי וקורה דהיינו במרובעים מהני עומד מרוכה ואמחילה רביעית הוא דעביד קל וחומר דליהני עומד מרוכה אבל שיועיל עומד מרוכה בכל ד' מחילות ליכא למילף דדיו לבא מן הדין להיות כנדון כמו לחי: **אינו** דין שיהא ניתר **בעומד מרובה.** פירש נקונט' ומיהו במבוי מ' אע"ג דבהאי ק"ו נמי מצי למשרייה דהא יותר מד' הוי האי פס ואחר משתריא בפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע ולא לשם תיקון פס הוקבע כי היכי דלפקינן מתורת לחי לפקינן נמי מתורת פס ור"י פי' דאין סברא ללמוד לענין תורת פס מחצר * דבחצר הפס מהני משום מחילה משום הכי כל שכן דמהני היכא דסותמו טפי אבל במבוי שהקילו מכמיס בלחי אפי' למ"ד משום מחילה צריך שיהא שם לחי עליו לענין עומד מרוכה הוי ק"ו טוב משום דהוי מחילה גמורה שמועיל בכל ד' דפנות אבל לחי ופס לא מהני אלא במחילה רביעית וליכא למימר פס ד' אמות יוכיח דמהני בחצר ולא מהני במבוי אף אני אביא עומד מרוכה דכיון שאין יכול ללומדו מק"ו הכא נמי ליכא למימר תוכיח ועוד מה לפס ד' אמות שכן לא מהני אלא במחילה רביעית תאמר בעומד מרוכה דמהני בכל ד': **תאמר** במבוי **שפירצתו בארבע**[ב]. וא"ת והיא גופיה נילף מק"ו מחצר שיהא פרצתו בעשר ומאי טעמא דרב הונא דאמר בארבע וי"ל דלא שייך ק"ו אפרצת עשר משום דהיא הנותנת דבשביל שמבוי ניתר אפי' בלחי משהו הוי פרצתו בד' ואפילו לאידך ליטנא דאמר לקמן (ד' י.) גבי פסי בירלות כיון דאקילו בהו חד קולא אקילו בהו קולא אחריתי הכא משום עולי רגלים הקילו קולא יתירא מפני דוחקן וא"ת א"כ מאי פריך מה לחצר שכן פרצתו בי' מה פריכא היא זו נימא היא הנותנת משום דלא התרתיו אלא בעומד מרוכה שרי עד עשר וי"ל דהיא הנותנת לא אמרי' אלא לסתור הקי"ו אבל לסתור הפירכא כדי לקיים הק"ו לא אמר: **שפרצתו** בד'. וא"ת ונעשה ק"ו מלחי ויקורה שאין מועיל בחצר מהני במבוי עומד מרוכה כי' וי"ל דאיכא למימר פירצ' עשר תוכיח וליכא למימר דנילף שלא יועיל לחי וקורה למבוי ועומד מרוכה לחצר דגמירי לה מסיני דמהני וכן שיועיל לחי וקורה לחצר ליכא למילף דגמירי דבעי פס תרבעה ועוד דמעומד מרוכה ליכא למילף דמה לעומד מרוכה דמהני בכל ד' דפנות וממבוי נמי ליכא למילף דמה למבוי שכן פרצתו בתרבעה לרב הונא: **ופפך** דבריהם להקל. וא"ת תיפוק ליה דקיימא לן בפירקין (ד' טז:) דפרוץ כעומד מותר וי"ל דהכא (ב) קיימא לן אליבא דרב הונא בריה דרב יהושע דאית ליה לקמן (ד' טו:) פרוץ כעומד אסור וא"ת ואמאי הוי ספק דבריהם הא קיימא לן בדידי אדם אפשר לגמלא דקיימא לן כרב פפא דאמר פרוץ כעומד מותר ואי לא אפשר לגמלא ליאסר דילמא פרוץ מרוכה וכן בפרק ג' דחולין (ד' כח:) דפליגי במחלה על מחלה אי הוה כרוב משמע דאפשר לגמלא והא דאמרינן בפרק ג' דיבמות (ד' כח.) לא סתם לן תנא ק"ו הגלילי דאמר אפשר לגמלא הייגו בידי שמים ובהזורק (גיטין ד' עח.) גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לה דאמר ומיחזי הי מינייהו קדיש וכ"ת כשבאו שניהן בבת אחת

*פחות מארבע אמות נידון משום לחי ואין צריך לחי אחר להתירו ד' אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו אותו לחי היכן מעמידו אי דמוקי ליה בהדי' אוספי הוא דקא מוסיף עליה אמר רב פפא דמוקי ליה לאידך גיסא רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו תימא דמוקי לה בהדי' דמטפי ביה או דמבצר ביה אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא במבוי שמונה אבל במבוי שבעה ניתר בעומד מרובה על הפרוץ וקל וחומר מחצר ומה חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ מבוי שניתר בלחי וקורה אינו דין שניתר בעומד מרובה על הפרוץ מה לחצר שכן פרצתה בעשר תאמר במבוי שפרצתו בארבע קסבר רב הונא בריה דרב יהושע מבוי נמי פרצתו בעשר למאן קאמרינן לרב הונא והא רב הונא פרצתו בד' סבירא לי' רב הונא בריה דרב יהושע טעמא דנפשיה קאמר רב אשי אמר אפילו תימא במבוי שמונה נמי לא צריך לחי מה נפשך אי עומד נפיש ניתר בעומד מרובה על הפרוץ ואי פרוץ נפיש נידון משום לחי מאי אמרת דשוו תרוויהו כי הדדי הוה ליה ספק דבריהן ספק דבריהן להקל: אמר רב חנין בר רבא אמר רב מבוי שנפרץ מצידו

מותרות[ה] כלא שום תיקון: **מבוי שניחר.** פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרבים בלחי משהו: **אינו דין שיהא ניחר בעומד מרוכה על הפרוץ.** בלא שום סימן אחר. ומיהו מבוי שמונה אע"ג דבהאי קל וחומר נמי מצי למשרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האי פס ואחר משתריא בפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דילא מתורת לחי יצא מתורת פס ולא מנכרא מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה בו תיקון להתירו: אחר לין פירלת עשר אוסרת בה אא"כ הוי מלואו בכותל או יותר מעשר והכי קיימא לן במתניתין (לקמן ד' טו:) כל פירלה שהיא בעשר[ו] אמות מותרת: **תאמר במבוי.** דאמר רב הונא בארבעה לקמן (ד' י.): **למאן דאמרינן לרב הונא.** האי ק"ו אליבא דמאן דאמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע אליבא דרב הונא דבריה תלמידיה דרב דהא הך שמעתין דלחי הבולט רב הונא אמרה ומילתיה דרב הונא קא מפרש רב הונא בריה דרב יהושע: **פירלמו בד' סבירא ליה.** לקמן בשמעתין: **טעמא דנפשיה קאמר.** והכי קאמר במבוי שמונה קא מסתברא מילתיה דרב הונא אבל במבוי שבעה לא מסתברא כוותיה דליכא למישרייה בקל וחומר: **אי עומד.** מרוכה על הפרוץ שהיו ארבע אמותיו של לחי שוחקות ונמצא פרוץ חסר מארבע הרי ניתר בכך: **ואי פרוץ.** מרוכה נמצא שאין ד' שלימות בלחי ונידון משום לחי דהא רוב בני אדם אין יכולין לעמוד: **מאי אמרת.** לאוקמו דילמא למעלה וכי הדדי נינהו ואין כאן לחי שהרי יש בו ארבע אמות ולא עומד מרוכה: **הוי ספק דבריהם.** שמא למעלה ואסור ושמא לא למעלה ומותר דטלטול מבוי מדרבנן הוא וספק דבריהם להקל: מצידו

[ה] פתוח מד' אמות. כרוחב המבוי נידון משום לחי וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי איקבע דקיימא לן הלכתא כאחי בלחי העומד מאליו דכשר[ו]: ד' אמות. אם היה בולט לתוך רוחב המבוי ד' אמות נידון משום מבוי כלומר כיון דאורך הכשר מבוי ניתר בכך בעלמא ומיקרי מבוי הכא נמי נפיק מתורת לחי דלא סמכינן עליה אע"ג דאי עבדיה משום לחי הוי כשר דמשום דריבה בסתימתו לא גרע מלחי משהו הכא כיון דלאו להכי איקבע אגן במחשבה ולא מצינן לאפוקיה מתורת כותל ולשוייה לחי דכיון דנפק ליה מתורת לחי ונמצא שאין תיקון למבוי זה וצריך לחי אחר להתיר המבוי. אלמא מדקתני דצריך מד' אמות לא הוי מבוי לאפוקיי מתורת לחי שמע מינה הכשר מבוי בד' אמות[ז]: **כדדיה.** אללו כרוחב המבוי: **כאידך גיסא.** אלא כותל האחר כנגדו: **דמעמי ביה או דמבצר ביה.** גבוה ממנו או נמוך ממנו. א"נ או עב ממנו או דק ממנו כדי שימשך ממנו ולחוץ או הימנו ולפנים: **במבוי שמונה.** שרחב שמונה אמות וכל שכן אם יותר: **אבל במבוי שבעה ניתר.** המבוי ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרוכה על הפרוץ: **ומה חצר.** מרובעת או רחבה יותר על אורכה שאינה ניתרת בלחי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרבים על פני כולו והעמיד בו לחי משהו אינו מתיר אא"כ יש בו פס ד' כדאמרינן לקמן בפרקין (ד' יב.) פסי חצר צריכין שיהא בהן תרבעה: **ניתרת בעומד מרוכה על הפרוץ.** אפילו נפרצו בה פרצות הרבה בד' מחילותיה סביב ונשתייר שם מן העומד עד שרבו עומדים על הפרוצות

[ב] פחות מד' אמות. כרוחב המבוי נידון משום לחי וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי איקבע דקיימא לן הלכתא כאחי בלחי העומד מאליו דכשר[ו]: ד' אמות. אם היה בולט לתוך רוחב המבוי ד' אמות נידון משום מבוי כלומר כיון דאורך הכשר מבוי ניתר בכך בעלמא ומיקרי מבוי הכא נמי נפיק מתורת לחי דלא סמכינן עליה אע"ג דאי עבדיה משום לחי הוי כשר דמשום דריבה בסתימתו לא גרע מלחי משהו הכא כיון דלאו להכי איקבע אגן במחשבה לא מצינן לאפוקיה מתורת כותל ולשוייה לחי דכיון דנפק ליה מתורת לחי ונמצא שאין תיקון למבוי זה וצריך לחי אחר להתיר המבוי. אלמא מדקתני דצריך מד' אמות לא הוי מבוי לאפוקיי מתורת לחי שמע מינה הכשר מבוי בד' אמות[ז]: **כדדיה.** אללו כרוחב המבוי: **כאידך גיסא.** אלא כותל האחר כנגדו: **דמעמי ביה או דמבצר ביה.** גבוה ממנו או נמוך ממנו. א"נ או עב ממנו או דק ממנו כדי שימשך ממנו ולחוץ או הימנו ולפנים: **במבוי שמונה.** שרחב שמונה אמות וכל שכן אם יותר: **אבל במבוי שבעה ניתר.** המבוי ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרוכה על הפרוץ: **ומה חצר.** מרובעת או רחבה יותר על אורכה שאינה ניתרת בלחי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרבים על פני כולו והעמיד בו לחי משהו אינו מתיר אא"כ יש בו פס ד' כדאמרינן לקמן בפרקין (ד' יב.) פסי חצר צריכין שיהא בהן תרבעה: **ניתרת בעומד מרוכה על הפרוץ.** אפילו נפרצו בה פרצות הרבה בד' מחילותיה סביב ונשתייר שם מן העומד עד שרבו עומדים על הפרוצות

מסורת הש"ס

ג) [שבע יעבר"ן], ב) [בפס"ח: בארבעה], ג) [שבת לד. לקמן מה: ביצה כ:], ד) [בפס"ח: חגן], ה) [מכלל שיך עוד לע"ל], ו) [לקמן טו.], ז) [ע"ב שיך לע"ל], ח) בפס"ח: מותרת, ט) בפס"ח: בעשר, י) בפס"ח: בארבעה.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ארבע אמות וכו' למאן דאמר. נ"ב לקמן בדף יב ע"ב: (ב) ד"ה ופפך וכו' וי"ל דהכא קאי אליבא דרב הונא:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ארבע. אפילו לב"ה. נ"ל דמוכח כן דהא מרא דשמעתין הוא ר"ה ואיהו ס"ל לקמן דף טו דלחי העומד מאליו הוי לחי וחכו ל"ד לחי משום מחילה עיי"ש: ד"ה אינו דין. דבחצר הפס מהני משום מחיצה. עיין לקמן דף ט ע"ב תוס' ד"ה כיוצ:

עין משפט נר מצוה

לג א ב ג ד מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה כב טוש"ע א"ח סי' שפג סעיף יב:

רב ניסים גאון

חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת במרובה עומד על הפרוץ. לפנינו בזה הפרק פרשו כי החצר צריכה פסין ואין מועיל לה לחי וקורה כלום. וזהו שאמרו חצר ניתרת בפס אחד. ר' אומר בב' פסין, אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן חצר צריכה ב' פסין. וטעמו שלדבר שהיא ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ, כי כל מחיצות שלשכת צריכות עומד מרובה על הפרוץ חוץ מפסי ביראות כמו שאנו עומדים לפרשו וכל שכן המבוי שמועיל בו לחי וקורה שיועיל בו עומד מרובה על הפרוץ. מה לחצר שכן פרצתה בי'. כבר הזכרנו מה שאמרה המשנה בזה הפר' כל פרצת שהיא בי' אמות כו'. וגם בפרק חלון כותל שבין ב' חצרות גבוה י' טפחים. נפרץ הכותל עד י' אמות מערבין אחד מפני רצו מערבין אחד מפני שהיא כפתח. כבר נתברר לך כי פרצת חצר בי', ומה שאמרו פרצת מבוי בד'. כבר מפורש אחר כן ר' הונא אמר אחד זה ואחד זה בד'.

רבינו חננאל

ומיבעיא לן הא דתני בבולט וצריך לחי להתירו אותו לחי היכן מעמיד. אם מעמידו בראשו של בולט נמצא מוסיף עליו. ופריק רב פפא דמוקים ליה בנגדו בכותל האחר שכנגדו. רב הונא א' לעולם אינו מעמידו אלא בראשו של בולט, וכגון שבולטו יתר או פותחו, שיהא נראה או בולט או שוקע, אבל משוה עם אותו לחי הבולט לא. אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא במבוי ח' אמות. שנמצא הבולט ד' אמות, ונמצאו עוד ד' אמות מבוי. ודבר צריכין דבר להתירו. אבל מבוי ז' אמות וד' מהן לחי הבולט, אין צריך לחי אחר להתירו, אלא נידון כעומד מרובה על הפרוץ מק"ו וכו'. ופריקנן מה לחצר שכן פירצתה בעשר, דתנן חצר שנפרצה מב' רוחותיה יכו'. ואוקמה רב בעשר וכגון שנפרצה בקרן זוית דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי. תאמר במבוי שפירצתו בד'. ופריקנן סבר רב הונא בריה דרב יהושע פרצת מבוי נמי בעשר. ורב אשי אמר אפילו תימא במבוי ח' לא צריך לחי, מה נפשך אי עומד נפיש הרי הותר בעומד מרובה על הפרוץ. אי פרוץ נפיש נידון משום לחי, מאי אמרת כי הדדי נינהו הרי ספק דדבריהן וספק דדבריהן להקל. אמר רב נתן בר' אבא אמר רב פירצת מבוי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com